

Bevezetés

A világ térképe előtt 1789-ben

Amikor híres emberekről, nevezetes eseményekről olvasunk vagy tanulunk, az első kérdés, amit azonnal föl kell tenni: *hol élt, mikor élt, hol történt, mikor történt?* A történelem eseményeit rendszerezni és értelmezni csak az évszám és a földrajzi hely együttes megjelölésével lehet.

A 7. osztályban az első pillantást a világ térképére vetjük, ahol helyet kap mind az öt, emberek lakta földrész. Miért?

A kisgyermek számára természetes, hogy először közvetlen környezetével, a lakással, a házzal, majd a szomszédokkal, a faluval, városban a környező utcákkal ismerkedik. Az iskolában is előbb tanulunk falunk, városunk, azután a hazánk, Magyarország földrajzáról és történetéről. A hetedikes diáknak már *el kell tudnia helyezni Magyarországot Európában és Európát a világ-részek között.*

Amikor egyik osztályból a másikba lépünk, a tudás egyik lépcsőjéről a másikra jutunk, egy kicsit megismételjük azt az utat, amelyet az emberiség előtünk már bejárt. Az újkőkori földműves alig ismert más földet, mint a faluja határát, az újkőkori vadász alig-alig került kapcsolatba másokkal, mint vérokonaival, szűkebb nemzetsége tagjaival.

A középkori magyar jobbágy se tudott sokat a tágabb világról, számára a haza bejárható szülőföldjével volt azonos. De többet tudtak például a kereskedők, akik nemcsak egy-egy országot, hanem fél Európát beutazták, és jól ismerték az Európa partjait mosó tengereket. Az államférfiak és a tudósok már tudtak az Óvilág (Európa, Ázsia és Afrika) valamelyes egységéről.

Tanultuk, hogy Kolumbusz 1492-ben eljutott Amerikába. Amerigo Vespucci 1501-ben kijelentette: Amerika önálló földrész. Magellán 1519 és 1522 között körülhajózta a Földet: többé nem volt kétséges, hogy a Föld gömb alakú.

Úgy szoktuk mondani, hogy fölfedezték Amerikát, Dél-Afrikát, Indonéziát, Ausztráliát, az óceániai szigeteket. Ez természetesen csak a mi európai nézőpontunkból igaz, hiszen ezeknek az Európától távol eső földrészeknek és szigeteknek az európai hajósok megérkezése előtt is megvolt a saját történetük — legfőlegbb Európában mit sem tudtak róla.

Valami nagy változás, egy hatalmas ugrás mégis bekövetkezett. Európa kapcsolatba került a többi földrésszel, és kölcsönösen hatottak egymásra. De nem csak kétoldalú, európai—tengerentúli kapcsolatok jöttek létre. *Valamennyi földrész kapcsolatba került egymással, Ázsia Afrikával, Afrika Amerikával és viszont.*

Nem csak Európában honosították meg az Amerikából származó kukoricát, dohányt, burgonyát. Európából például Amerikába vitték a búzát, de odavitték a dél-ázsiai eredetű rizst, cukornádat és banánt, a kelet-afrikai ká-